

Nr 22.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändrad lydelse av 12 § lagen den 18 juni 1937 (nr 382) om barnbidrag, m. m.; given Stockholms slott den 20 december 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1) lag angående ändrad lydelse av 12 § lagen den 18 juni 1937 (nr 382) om barnbidrag;

2) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 18 juni 1937 (nr 383) om förskottering av underhållsbidrag till barn; samt

3) förordning angående ändrad lydelse av 24 § förordningen den 13 april 1940 (nr 215) om utrymningshjälp.

GUSTAF.

Thorwald Bergquist.

Förslag

till

Lag**angående ändrad lydelse av 12 § lagen den 18 juni 1937
(nr 382) om barnbidrag.**

Härigenom förordnas, att 12 § lagen den 18 juni 1937 om barnbidrag skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

12 §.

Barnbidrag utgår — — — eller straffanstalt.

Under tid då barn från viss ort, vilka under löpande kalenderår fylla lägst sju och högst fjorton år, på grund av åläggande eller uppmaning, som avses i 3 § förordningen om utrymningshjälp, uppehålla sig å annan ort, utgår ej barnbidrag till barn i angivna ålder, vilka äro från förstnämnda ort. Vad nu sagts gäller dock ej, därest den, till vilken barnbidraget skolat utbetalas, genom anmälan hos pensionsnämndens ordförande i det pensionsdistrikt, där han vistas, gör sannolikt, att barnet ej åtnjuter utrymningshjälp. Finnes på grund av sådan anmälan barnbidraget böra utgå, skall pensionsnämndens ordförande därom omedelbart underrätta pensionsstyrelsen.

Barnbidrag, som — — — om fattigvården.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Förslag

till

Lag**angående ändring i vissa delar av lagen den 18 juni 1937 (nr 383)
om förskottering av underhållsbidrag till barn.**

Härigenom förordnas, att 4 § 1 mom. samt 6, 9 och 21 §§ lagen den 18 juni 1937 om förskottering av underhållsbidrag till barn skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

4 §.

1 mom. Bidragsförskott utgår — — — — —
— — — däröver ytterligare . . 120 » 150 » 180 »

Uppgår på grund av stadgandet i 4 mom. första stycket andelen av bidragsförskott, som bestämmes gemensamt för två eller flera barn, för något eller

några av dem till lägre belopp än den å barnet eller barnen efter huvudtalet belöpande andelen av det belopp, varmed enligt första stycket av förevarande moment bidragsförskottet utgår, skall skillnaden tillgodoräknas övriga barn, därvid dock icke något av barnen må erhålla högre belopp än som skulle hava utgått till barnet, därest bidragsförskottet ej bestämts gemensamt.

För tiden — — — 60 kronor.

Överstiger moderns — — — sådant barn.

6 §.

Ansökning om bidragsförskott göres hos ordföranden i vederbörande barnavårdsnämnd av barnets moder eller, där särskilt förordnad förmyndare finnes, av denne. Ansökning må göras jämväl av barnavårdsman, därest sådan förordnats för barnet.

Ansökning, som — — — förtrogna personer.

Vid ansökningen — — — för barnavårdsnämnden.

9 §.

Bidragsförskott beviljas — — — förskottet söktes.

För tid — — — icke bidragsförskott.

Under tid då barn från viss ort, vilka under löpande kalenderår fylla lägst sju och högst fjorton år, på grund av åläggande eller uppmaning, som avses i 3 § förordningen om utrymningshjälp, uppehålla sig å annan ort, utgår ej bidragsförskott till barn i angivna ålder, vilka äro från förstnämnda ort. Vad nu sagts gäller dock ej, därest den, till vilken bidragsförskottet skolat utbetalas, genom anmälan hos ordföranden i den barnavårdsnämnd, som beviljat bidragsförskottet, gör sannolikt, att barnet ej åtnjuter utrymningshjälp. Sådan anmälan må ock göras hos ordföranden i annan barnavårdsnämnd, och har denne att om han på grund av den gjorda anmälan finner bidragsförskottet böra utgå därom omedelbart underrätta ordföranden i den barnavårdsnämnd, som beviljat bidragsförskottet.

Bidragsförskott, som — — — om fattigvården.

21 §.

Gottgörelse av statsverket för utgivna bidragsförskott sökes av barnavårdsnämnden hos länsstyrelsen. Ansökning, avseende nämndens kostnader under visst kalenderår, skall göras före utgången av kalenderåret näst efter det, då förskottet utgivits. Konungen må dock, när skäl därtill äro, förordna, att ansökning skall av länsstyrelsen upptagas till prövning, ändå att den göres senare.

Vid ansökningen — — — anledningen härtill.

De under — — — barnavårdsnämndens ordförande.

Sedan länsstyrelsen — — — beviljat belopp.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Förslag

till

Förordning

**angående ändrad lydelse av 24 § förordningen den 13 april 1940
(nr 215) om utrymningshjälp.**

Härigenom förordnas, att 24 § förordningen den 13 april 1940 om utrymningshjälp skall erhålla följande ändrade lydelse:

24 §.

Ersättningen för utrymningshjälp till barn tillhörande utrymd skolklass utgår med 70 öre för dag. Beloppet erlägges månadsvis i efterskott. Kan den underhållsskyldige icke fullgöra sin betalningsskyldighet, må den i 31 § angivna nämnden på ansökan helt eller delvis meddela honom befrielse därifrån; vid prövning av sådan ansökan skall vad i 23 § tredje stycket stadgas äga motsvarande tillämpning. I fråga om barn, för vilket i händelse utrymning ej ägt rum barnbidrag eller bidragsförskott skolat utgå, skall sådan befrielse utan särskild ansökan meddelas den underhållsskyldige, dock att beträffande barn, för vilket bidragsförskott skolat utgå, vad nu sagts ej gäller barnets fader eller, där barnet adopterats av makar, mannen.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 20 december 1940.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER.

Tillförordnade chefen för socialdepartementet, statsrådet Bergquist, anmäler *fråga rörande ändring i vissa delar av lagarna om barnbidrag och om förskottering av underhållsbidrag till barn, m. m. samt anför:*

I fråga om den av statsmakterna år 1937 genomförda lagstiftningen om barnbidrag och om förskottering av underhållsbidrag till barn hava vid skilda tidpunkter framkommit önskemål om vissa smärre justeringar, föranledda antingen av vunna erfarenheter under lagstiftningens tillämpningstid eller av nytillkommen lagstiftning. Ehuru de spörsmål, om vilka därvid är fråga, sakna inbördes samband, torde de lämpligen böra gemensamt upptagas till behandling. Jag har nu för avsikt att framlägga förslag i de sålunda uppkomna spörsmålen.

I. Ändringar i barnbidrags- och bidragsförskottslagarna, föranledda av utrymningshjälpsförordningen.

Till en början torde jag få erinra om vissa författningsbestämmelser, som i förevarande sammanhang äro av intresse.

Gällande författningsbestämmelser.

Förordningen om utrymningshjälp.

Enligt förordningen den 13 april 1940 (nr 215) om utrymningshjälp må, då luftskyddsort eller annat område utrymmes i anledning av krig eller krigsfara, utrymningshjälp i enlighet med bestämmelserna i förordningen beredas genom statens försorg. Utrymningshjälpen utgår in natura (*naturahjälp*) eller kontant (*kontanthjälp*) till den, vilken tillhör befolkningsgrupp, som av myndighet blivit i vederbörlig ordning ålagd eller uppmanad att i anledning av utrymningen bortflytta till annan kommun (1 och 3 §§).

Utrymningshjälp må meddelas allenast i den mån den hjälpsökande kan antagas sakna tillgång till bestridande av utgifterna för det eller de ändamål, som genom den sökta utrymningshjälpen skall tillgodoses, eller efter utgivande helt eller delvis av kostnaderna härför komma att sakna nödiga medel till underhåll för sig och de sina (4 §). Vid ansökan om utrymningshjälp skall i följd härav fogas en på heder och samvete avgiven deklaration rörande sökandens ekonomiska förhållanden. Ansökningen skall såsom regel ske hos kom-

munal inkvarteringsnämnd i den ort, dit bortflyttningen skett (15 §). Utbetalningen av meddelad utrymningshjälp sker också genom denna nämnds försorg.

Från principen om medellöshet såsom förutsättning för erhållande av utrymningshjälp finnas emellertid vissa undantag. Det viktigaste av dessa avser barn tillhörande utrymd skolklass. Enligt de anvisningar, som ligga till grund för planläggning och organiserande av utrymning, är i fråga om huvuddelen av skolbarnen utrymningen avsedd att ske, förutom medelst enskild bortflyttning genom föräldrarnas försorg, genom kollektiv utflyttning av skolklasser, för vilka resa, inkvartering och förplägnad ordnas genom myndigheternas försorg.

För den utrymningshjälp, som lämnas barn tillhörande utrymd skolklass, åligger ersättningsskyldighet enligt förordningen om utrymningshjälp barnets föräldrar eller adoptant. Ersättningsskyldigheten må ej göras gällande, därest den, mot vilken anspråket riktas, kan antagas sakna eller genom ersättningsskyldighetens utkrävande komma att sakna nödiga medel till underhåll för sig och de sina (23 §). Ersättningsskyldigheten för utrymningshjälp till barn tillhörande utrymd skolklass utgår med 70 öre för dag. Beloppet erlägges månadsvis i efterskott. Kan den underhållsskyldige icke fullgöra denna betalningsskyldighet, må på ansökan befrielse helt eller delvis därifrån meddelas honom (24 §). Har utrymningshjälp, som icke avser resa, lämnats person, som mottagits till stadigvarande försörjning av fattigvårdssamhälle eller omhändertagits av barnavårdsnämnd, åligger det samhället eller den kommun, vars barnavårdsnämnd omhändertagit hjälptagaren, att härför till staten utgiva ersättning, i den mån staten till följd av utrymningen fått vidkännas kostnader, som eljest skolat i första hand bestridas av samhället eller kommunen (28 §). Fråga om skyldighet att utgiva ersättning för utrymningshjälp eller befrielse därifrån behandlas av en särskild nämnd i utrymningsorten, kallad utrymningshjälpnämnd (29 §). Denna nämnd har att, i samband med prövning av ansökningar om befrielse från ersättningsskyldighet för utrymningshjälp till barn tillhörande utrymd skolklass och med ledning av erhållna uppgifter rörande meddelad sådan utrymningshjälp, fastställa ersättningslängd och hålla densamma, efter därom utfärdad kungörelse, tillgänglig för granskning under tjugu dagar. Ersättningsbelopp, som ej erlägges inom stadgad tid, skall indrivnas i den ordning, som är stadgad i fråga om kronoutskylder, dock att indrivningsavgift ej skall utgå (33 §). Fråga om åläggande av ersättningsskyldighet enligt 28 § för fattigvårdssamhälle eller kommun prövas på framställning av den myndighet, som meddelat utrymningshjälpen, av länsstyrelsen i det län, som samhället eller kommunen tillhör (34 §).

Lagen om barnbidrag m. m.

I de fall, som i lagen den 18 juni 1937 (nr 382) om barnbidrag närmare angivas, utgår av allmänna medel barnbidrag till uppehälle och uppfostran åt barn, vars föräldrar, adoptivföräldrar, fader, adoptant eller adoptants make avlidit, eller vars fader, styvfader, moder, adoptant eller adoptants make är arbets-

oförmögen (1 § första stycket). Ärenden rörande barnbidrag handläggas av pensionsstyrelsen och pensionsnämnderna (3 §). Barnbidragen äro graderade efter de i lagen om folkpensionering avsedda ortsgrupperna. Bidragen utgå därjämte med något högre belopp till föräldralösa barn än till andra barn. För föräldralösa barn utgöra bidragsbeloppen för år räknat 300 kronor i ortsgrupp 1, 360 kronor i ortsgrupp 2 och 420 kronor i ortsgrupp 3. För andra barn utgöra motsvarande belopp 240, 300 och 360 kronor, varvid emellertid reducering sker med hänsyn till antalet barn, så att beloppet för två barn ej fullt uppgår till dubbla bidragsbeloppet för ett barn o. s. v. För icke föräldralösa barn minskas därjämte barnbidraget med hänsyn till moderns eller den arbetsoförmögnes årsinkomst. Överstiger denna 600 kronor i ortsgrupp 1, 800 kronor i ortsgrupp 2 och 1,000 kronor i ortsgrupp 3, eller har den arbetsoförmögne, därest han är gift, tillsammans med sin hustru en årsinkomst överstigande 900 kronor i ortsgrupp 1, 1,125 kronor i ortsgrupp 2 och 1,350 kronor i ortsgrupp 3, minskas sålunda barnbidraget med sju tiondelar av årsinkomsten, i vad den överstiger sagda belopp (5 §). Jämväl inkomst, som barnet självt åtnjuter, kan, därest inkomsten ej härrör från dess eget arbete, verka reducerande på barnbidragsbeloppet (6 §). Ansökning om barnbidrag göres av barnets förmyndare hos pensionsnämndens ordförande, beträffande föräldralösa barn i det pensionsdistrikt, där den sist avlidne av barnets föräldrar senast mantalsskrivits, och eljest där barnets moder eller, då fråga är om barn till arbetsoförmögen man, där denne senast blivit mantalsskriven. Pensionsnämnden prövar ansökningen och fastställer därvid sökandens årsinkomst samt beslutar, huruvida rätt till barnbidrag föreligger. Beslutet jämte handlingarna i ärendet insändes därefter till pensionsstyrelsen, som, därest beslutet är lagligen grundat, fastställer detsamma och i förekommande fall bestämmer bidragsbeloppet (9 §, jämförd med 28—32 §§ lagen om folkpensionering). Barnbidrag utbetalas till barnets förmyndare. Om särskilda skäl därtill äro, må pensionsstyrelsen dock föreskriva, att utbetalning skall ske till barnavårdsnämnd eller annan, med skyldighet för den, som sålunda erhåller förfallna belopp, att utlämna dessa i den ordning, som prövas vara för barnet mest gämlig (10 §). Barnbidrag utgår icke för tid, under vilken barn är intaget å allmän uppfostringsanstalt eller straffanstalt (12 § första stycket). Barnbidrag, som belöper å tid, under vilken barn är omhändertaget för skyddsuppfostran eller samhällsvård eller på allmän bekostnad vårdas å anstalt i andra fall än nyss sagts, utbetalas till det kommunala organ, som svarar för vårdkostnaden, därvid kostnaden må täckas av vad sålunda utbetalas (12 § andra stycket). Kostnaderna för barnbidrag bestridas av staten och av kommunerna. Varje kommun tillskjuter viss andel av kostnaderna för barnbidrag till barn, som efter prövning av dess pensionsnämnd förklarats äga rätt till sådant bidrag. Nämnda andel skall utgöra, för orter tillhörande ortsgrupp 1 en åttendedel, för orter tillhörande ortsgrupp 2 en femtedel samt för orter tillhörande ortsgrupp 3 en fjärdedel, dock att för Stockholm och Göteborg andelen skall utgöra tre tiondelar. Återstående kostnad bestrides av staten (14 §).

Enligt kungörelsen den 5 november 1937, nr 922, jämförd med kungörelsen

den 18 december 1936, nr 615, utbetalas barnbidrag från pensionsstyrelsen genom postgiro månadsvis, tidigast den 15 i varje månad; uppgår barnbidraget ej till 120 kronor för år, ske dock utbetalningarna med längre tids mellanrum.

Lagen om bidragsförskott.

Jämlikt lagen den 18 juni 1937 (nr 383) om förskottering av underhållsbidrag till barn äger barn, vars fader enligt rättens beslut eller skriftligt, av två personer bevitnat avtal är pliktig att till fullgörande av lagstadgad underhållsskyldighet utgiva underhållsbidrag till barnet, att, sedan förfallodag för bidraget förlutit utan att bidraget guldits, under vissa villkor av allmänna medel erhålla förskott å bidraget, s. k. bidragsförskott (1 §). Bidragsförskotten beviljas och utbetalas av barnavårdsnämnden, därvid utbetalning sker månadsvis (3 och 11 §§). Bidragsförskotten äro dyrortsgraderade efter samma grunder som barnbidragen och utgå med ett årligt belopp av 240 kronor i ortsgroup 1, 300 kronor i ortsgroup 2 och 360 kronor i ortsgroup 3; har moder vårdnaden om två eller flera till bidragsförskott berättigade barn, reduceras emellertid nämnda belopp. Överstiger moderns årsinkomst 600 kronor i ortsgroup 1, 800 kronor i ortsgroup 2 och 1,000 kronor i ortsgroup 3, eller har modern, därest hon är gift, tillsammans med sin make en årsinkomst överstigande 900 kronor i ortsgroup 1, 1,125 kronor i ortsgroup 2 och 1,350 kronor i ortsgroup 3, minskas bidragsförskottet med sju tiondelar av årsinkomsten, i vad den överstiger sagda belopp. Hava makarna att försörja barn under sexton år, som icke är berättigat till vare sig barnbidrag eller bidragsförskott, skall det för vederbörande ortsgroup sist angivna inkomstbeloppet ökas med 100 kronor för varje sådant barn (4 § 1 mom.). Har barn inkomst, som ej härrör från dess eget arbete, skall den på barnet belöpande andelen av bidragsförskottet minskas med nämnda inkomst (5 § 2 mom.). Bidragsförskott må icke utgå med högre belopp än barnets fader enligt rättens beslut eller avtal är skyldig att utgiva till barnets underhåll (4 § 4 mom. första stycket). Bidragsförskott beviljas varje gång för ett år, där ej rätten till förskott upphör tidigare, samt utgår ej för längre tid tillbaka än två månader före den månad, under vilken förskottet söktes (9 § första stycket). För tid, under vilken barn är intaget å allmän uppfostringsanstalt eller straffanstalt, utgår icke bidragsförskott (9 § andra stycket). Bidragsförskott, som belöper å tid, under vilken barn är omhändertaget för skyddsuppfostran eller samhällsvård eller på allmän bekostnad vårdas å anstalt i andra fall än nyss sagts, utbetalas till det kommunala organ, som svarar för vårdkostnaden. Av vad sålunda utbetalas må nämnda kostnad täckas (9 § tredje stycket). För lämnat bidragsförskott inträder den barnavårdsnämnd, som utgivit förskottet, å vederbörande kommuns vägnar i barnets rätt till underhållsbidrag gentemot fadern (17 §). Utgift för bidragsförskott bestrides, i den mån ersättning ej kunnat uttagas av den underhållsskyldige, till tre fjärdedelar av statsverket och till en fjärdedel av den kommun, vars barnavårdsnämnd beviljat förskottet (20 §). Gottgörelse av statsverket för utgivna bidragsförskott sökes av barnavårdsnämnden hos länsstyrelsen. Länsstyrelsen meddelar efter verkställd prövning beslut i ärendet samt utanordnar beviljat belopp (21 §).

Pensionsstyrelsens framställning.

Enär utrymningshjälp utgår till barn tillhörande utrymd skolklass oberoende av behovsprövning, kan det komma att inträffa, att utrymningshjälp meddelas barn, som under utrymningstiden äro i annan form tillförsäkrade bidrag genom det allmännas försorg till sitt uppehälle. Uppenbarligen kan detta medföra icke önskvärda konsekvenser. I den mån det i annan form än såsom utrymningshjälp utgående bidraget icke användes till fullgörande av den enligt utrymningshjälpsförordningen föreliggande ersättningsskyldigheten, medför nämligen anordningen, att det allmänna åsamkas icke nödvändiga utgifter.

Nu nämnda förhållande har i ett speciellt hänseende — nämligen såvitt angår barnbidrag — uppmärksammats av *pensionsstyrelsen*, som i skrivelse till Kungl. Maj:t den 1 juni 1940 hemställt, att möjlighet måtte beredas styrelsen att underlåta utbetalning av barnbidrag för tid, under vilken barn tillhörande utrymd skolklass åtnjuter utrymningshjälp.

I sin framställning anför pensionsstyrelsen:

Man torde kunna utgå ifrån, att om barnbidrag i vanlig ordning utbetalas till barnets förmyndare även för tid, under vilken utrymningshjälp utgår, förmyndaren i ett stort antal fall icke kommer att handhava barnbidraget på ett sådant sätt, att han blir i stånd att fullgöra sin ersättningsskyldighet för utrymningshjälp till barnet. Det missförhållandet kommer då att inträffa, att staten utbetalar barnbidrag för barnet samtidigt som staten i annan ordning lämnar detta full försörjning. Uppkomsten av sådant missförhållande har för normala förhållanden förebyggts genom en föreskrift i 12 § första stycket lagen om barnbidrag, att barnbidrag icke skall utgå för tid, under vilken barn är intaget å allmän uppfostringsanstalt eller straffanstalt.

Missförhållandet torde i nu förevarande fall kunna hindras att uppkomma på två sätt. Med stöd av en något vid tillämpning av 10 § lagen om barnbidrag torde pensionsstyrelsen kunna utbetala barnbidraget till vederbörande inkvarteringsnämnd eller annan, som kan tillse, att bidraget kommer att användas till bekostande av utrymningshjälpen. Detta tillvägagångssätt skulle emellertid föranleda uppdelning av barnbidragsbeloppen och därmed ett för pensionsstyrelsen mycket betungande arbete. Styrelsen får därför avstyrka, att detsamma kommer till användning. Styrelsen vill i stället föreslå, att styrelsen erhåller möjlighet att icke utbetala barnbidrag för tid, under vilken barn tillhörande utrymd skolklass åtnjuter utrymningshjälp. Samtidigt bör i tillämpningsbestämmelser till förordningen om utrymningshjälp föreskrivas, att vid uppgörandet av den i 33 § förordningen omförmälda ersättningslängden skall iakttagas, att ersättningsskyldighet för utrymningshjälp icke föreligger, då barnet eljest under ifrågavarande tid helt eller delvis skulle erhållit sin försörjning genom barnbidrag. Vilket sätt som väljes måste pensionsstyrelsen så snabbt som möjligt erhålla kännedom om samtliga fall, då utrymningshjälp av förevarande slag meddelats barn, för vilka barnbidrag utgår. Detta torde enklast kunna ske genom att styrelsen erhåller avskrift av de i 33 § förordningen om utrymningshjälp omförmälda uppgifterna rörande meddelad utrymningshjälp. Styrelsen utgår härvid från att dessa uppgifter komma att innehålla barnens fullständiga namn och födelsedata. Härom kommer styrelsen att underrätta utrymningskommissionen.

Något hinder att, beträffande utrymningshjälp åt barn tillhörande utrymd skolklass, från återbetalningsskyldighet undantaga samtliga fall, då barnbidrag eljest utgår, således även de fall, då barnbidraget icke utgår med fullt belopp.

torde ej förefinnas, enär jämväl i dessa fall den underhållsskyldiges ekonomiska ställning torde vara sådan, att han kan antagas sakna eller genom ersättningskyldighetens utkrävande komma att sakna nödiga medel till underhåll för sig och de sina. Staten komme därför att i alla händelser få vidkännas hela kostnaden för utrymningshjälpen.

Av det sagda framgår, att styrelsen anser det önskvärt, att möjlighet beredes styrelsen att icke utbetala barnbidrag för tid, under vilken barn tillhörande utrymd skolklass åtnjuter utrymningshjälp.

Yttranden över pensionsstyrelsens framställning.

Över pensionsstyrelsens framställning hava yttranden avgivits av socialstyrelsen, statskontoret, statens utrymningskommission samt svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet.

Socialstyrelsen har för sin del icke funnit något att i sak erinra mot pensionsstyrelsens framställning men har förklarat sig vilja rikta uppmärksamheten på att tveksamhet kunde råda beträffande sådana fall där barnbidragets belopp överstege 70 öre för dag. För tillgodoseende av pensionsstyrelsens förslag anser socialstyrelsen det närmast böra komma i fråga att utbygga bestämmelsen i 12 § första stycket lagen om barnbidrag om att barnbidrag icke utgår för tid, under vilken barn är intaget å allmän uppfostringsanstalt eller straffanstalt. Det borde emellertid ej förbises, att ett genomförande av den föreslagna anordningen skulle innebära en kostnadsöverflyttning från kommunerna till staten i så måtto, att kommunernas andel i kostnaderna för barnbidrag skulle helt bortfalla för tid, då barn bereddades försörjning genom utrymningshjälp.

Statskontoret förklarar sig icke hava något att erinra mot att åtgärder vidtagas i framställningens syfte.

Statens utrymningskommission ansluter sig till pensionsstyrelsens förslag, att möjlighet beredes styrelsen att helt underlåta utbetalning av barnbidrag till barn, som i anledning av utrymning vistas å skolbarnsinternat. Kommissionen framhåller, att ett sådant förfarande visserligen torde, därest särskilda föreskrifter icke givas härom, medföra, att statsverket i viss utsträckning går miste om den del av barnbidraget, som tillskjutes av kommunerna. Då det syntes komma att röra sig om relativt obetydliga belopp och den av pensionsstyrelsen föreslagna lösningen bäst tillgodosåge det oavvisliga kravet på största möjliga förenkling av förfarandet för meddelande av samhällshjälp under utrymning, syntes nämnda lösning avgjort vara att föredraga framför utvägen att utbetala barnbidraget till vederbörande inkvarteringsnämnd eller annan, som kunde tillse, att bidraget komme till användning för bekostande av den barnet meddelade utrymningshjälpen. Beträffande sättet för genomförande av den av kommissionen förordade anordningen anföres i yttrandet:

Med hänsyn till den förvirring, som vid utrymning kan befaras komma att åtminstone för någon tid härska inom vissa delar av landet och den synnerligen stora arbetsböda, som kommer att åvila de lokala inkvarteringsorganen, torde uppgifter om de barn, som omhändertagits av utrymningsmyndigheterna, icke alltid kunna tillställas pensionsstyrelsen med önskvärd skyndsamhet. I detta hänseende är också att beakta, att uppgifter komma att erfordras för

ett mycket stort antal barn, ett antal, som under vissa förhållanden kan beräknas komma att överstiga 100,000. Då flertalet barn i åldern 9—14 år kunna förväntas bli omhändertagna å skolbarnsinternat, synes det därför utrymningskommissionen icke kunna föranleda allvarligare erinringar om styrelsen erhöle befogenhet att vid utrymning upphöra med utbetalning av barnbidrag för samtliga å ort som skall utrymmas boende barn i åldern 9—14 år, intill dess vederbörande förmyndare på lämpligt sätt styrkt, att barnet icke bortflyttat till internat utan till enskild inkvartering.

Utrymningskommissionen har från pensionsstyrelsen inhämtat, att denna anordning icke skulle medföra absolut säkerhet för att samtliga barnbidrag för barn, som vistas å skolbarnsinternat, vid utrymning skulle bliva spärrade. I de fall då barnet vistades å ort, som bleve föremål för utrymning, men bidraget utbetalades till förmyndare å annan ort skulle nämligen bidraget kunna komma att fortfarande utbetalas. Antalet dylika fall torde dock icke komma att bliva stort.

Utrymningskommissionen vill därför föreslå, att den av kommissionen ifrågasatta utvägen, innebärande generell indragning av barnbidragen för barn i åldern 9—14 år, vilka vistas å ort som utrymmes, måtte komma till användning.

Beträffande pensionsstyrelsens förslag om föreskrift i tillämpningsbestämmelser till utrymningshjälpsförordningen om befrielse från ersättningskyldighet för utrymningshjälp, som utgått till barn, vilket eljest skulle hava uppburit barnbidrag, anför utrymningskommissionen, att — oavsett frågan om lämpligheten av att i tillämpningsföreskrifter insätta en sådan bestämmelse, vilken rätteligen syntes böra hava sin plats i själva förordningen — en bestämmelse av detta slag vore mindre lämplig, enär den syntes förutsätta, att genom pensionsnämndernas och pensionsstyrelsens försorg prövning skedde av de fall, då vederbörande barns ekonomiska förhållanden ändrats så, att fråga uppkomme om indragning av barnbidrag. Särskilt om utrymning komme att bestå en längre tid torde denna prövning, då barnbidraget ändock icke utbetalades, icke komma att fungera tillfredsställande. Det syntes därför lämpligast, att utrymningshjälpnämnd avgjorde frågor om återbetalningskyldighet beträffande utrymningshjälp i form av försörjning å skolbarnsinternat, även där den lämnats till barn, vilket före utrymningen uppburit barnbidrag.

Utrymningskommissionen föreslår vidare, att under utrymning indragning skall ske av barnbidrag jämväl i ett annat fall än det av pensionsstyrelsen berörda. Härom yttrar kommissionen:

Det synes kommissionen, att samma skäl, som av pensionsstyrelsen åberopats i fråga om å skolbarnsinternat omhändertagna barn, kunna anföras för att underlåta utbetalning av barnbidrag även för barn, som åtnjuter försörjning å småbarnsinternat. Visserligen förutsättes i förordningen om utrymningshjälp beträffande dessa yngre barn, att ansökan, åtföljd av deklARATION, skall ingivas av den, som för sitt barn önskar erhålla utrymningshjälp sedan 14 dagar förflutit från ankomsten till inkvarteringsorten. I oförmålda deklARATION kan givetvis också angivas om barnbidrag utgår till barnet. Med hänsyn härtill skulle kunna ifrågasättas att med användande av den i 10 § lagen om barnbidrag förefintliga bestämmelsen barnbidraget i detta fall skulle kunna utbetalas till vederbörande inkvarteringsnämnd i stället för till

barnets förmyndare. Emellertid synas angivna skiljaktigheter i förfarandet vid meddelande av utrymningshjälp åt de båda grupperna av barn icke böra föranleda till att andra regler än de här ovan för de äldre barnen föreslagna skola gälla för nu ifrågavarande barn. Då dessa sistnämnda barn icke åtföljas av moder eller annan barnet närstående vårdare, torde sålunda kravet på ansökan i åtskilliga fall icke kunna upprätthållas. Härtill kommer, att den av pensionsstyrelsen åberopade önskvärdheten att undvika fördelning av barnbidragen samt intresset att i görligaste mån förenkla förfarandet för meddelande av samhällshjälp vid utrymning kunna åberopas jämväl i detta fall. Det synes därför utrymningskommissionen lämpligast, att även beträffande angivna barn styrelsen berättigas att innehålla barnbidraget.

Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet yttrar:

Förbundet vill först och främst erinra om att staten i det avseendet icke lämnar barn, tillhörande utrymd skolklass, full försörjning, att klädustrutning måste bekostas av den underhållsskyldige. Sådana kostnader för den underhållsskyldige uppstå icke då barn är intaget å allmän uppfostringsanstalt eller straffanstalt. Föreskriften i 12 § första stycket lagen om barnbidrag, att sådant bidrag icke skall utgå för tid, då barn är intaget å sistnämnda slag av anstalter, är sålunda icke i detta fall fullt jämförbar. Man torde icke kunna bortse från att vid utrymning för barn ofta uppstå opåräknade kostnader för utrustning. Dessa kostnader torde bliva särskilt kännbara, då den underhållsskyldiges ekonomiska ställning är svag. I sådana fall torde, därest väsentliga utrustningskostnader förekommit, utrymningshjälpnämnd på ansökan kunna åtminstone delvis meddela befrielse från ersättningsskyldighet. Underhållsskyldig, vilkens barn åtnjuter barnbidrag, skulle, därest pensionsstyrelsens hemställan bifalles, icke erhålla en liknande möjlighet då ersättningsskyldigheten i detta fall helt skulle fullgöras genom indragning av barnbidraget.

I ortsgrupperna 2 och 3 utgår barnbidrag i regel med högre belopp än vad den underhållsskyldige enligt 24 § förordningen om utrymningshjälp är skyldig att ersätta. Den välsituerade skulle sålunda i realiteten i dessa ortsgrupper för sitt barn betala ett lägre belopp i ersättning för utrymningshjälp än vad den underhållsskyldige, vars barn åtnjuter barnbidrag, skulle avstå genom barnbidragets indragning.

Anförda synpunkter synas tala för att det av pensionsstyrelsen påtalade missförhållandet, såsom av styrelsen berörts, hindrades uppkomma på det sätt, att styrelsen i ifrågavarande fall utbetalade barnbidraget till vederbörande inkvarteringsnämnd eller annan, som kunde tillse, att bidraget komme att användas till bekostande av utrymningshjälpen, därvid möjlighet till befrielse eller nedsättning i ömmande fall kunde genom utrymningshjälpnämnden erhållas. Pensionsstyrelsen har emellertid avstyrkt detta tillvägagångssätt av skäl att detsamma skulle bliva för styrelsen alltför betungande.

Därest detta kan anses vara fallet, vill förbundet, då det här gäller särskilda undantagsförhållanden, där annars berättigade synpunkter måste i viss utsträckning vika för fordringar på enkelhet och snabbhet i tillämpningen, icke motsätta sig pensionsstyrelsens anhållan. Därest densamma bifalles, är det, såsom styrelsen framhållit, nödvändigt, att föreskrift lämnas därom, att ersättningsskyldighet för utrymningshjälp icke föreligger, då barnet eljest under ifrågavarande tid helt eller delvis skulle erhållit sin försörjning genom barnbidrag.

I det av *socialstyrelsen* avgivna remissyttrandet ifrågasattes, huruvida icke en anordning motsvarande den, som föreslagits i fråga om barnbidrag, borde träffas beträffande de bidragsförskott, vilka — på sätt framgår av den inled-

ningsvis lämnade redogörelsen för gällande författningsbestämmelser — av allmänna medel kunna utgå enligt lagen om förskottering av underhållsbidrag till barn.

Härom anför socialstyrelsen:

Det torde i fråga om bidragsförskotten vara skäligt, att staten, såvitt angår barnets moder, avstår från att göra ersättningsskyldighet gällande, där utrymningshjälp lämnats till barn tillhörande utrymd skolklass, och att det understöd, som eljest skulle ha kommit i fråga, i stället indrages. Däremot föreligger i sådana fall ej anledning att avstå från att gentemot fadern göra gällande ersättningsskyldighet för utrymningshjälp, dock att ersättningsskyldigheten ej må vara av större omfattning än den, som skulle ha förelegat, om bidragsförskott utgått.

Vidare må erinras om det förhållandet, att bidragsförskott beviljas för ett år i sänder. Därest vid årets utgång ansökan om bidragsförskott ej förnyas och rätten till förskott sålunda upphör, må regressrätt gentemot båda föräldrarna i vanlig ordning göras gällande för utbetalad utrymningshjälp.

Med hänsyn till det anförda torde vissa ändringar böra vidtagas i lagen om förskottering av underhållsbidrag. Detta torde lämpligen kunna ske i anslutning till den bestämmelse i lagens 9 §, enligt vilken bidragsförskott icke utgår för tid, under vilken barn är intaget å allmän uppfostringsanstalt eller straffanstalt. Det bör understrykas, att sådan överflyttning av kostnader från kommunerna till staten, som komme att ske i fråga om barnbidrag, även i detta fall skulle komma att inträda.

Det kunde möjligtvis ifrågasättas, att vederbörande barnavårdsnämnder i stället skulle kunna få i uppdrag att tillse, att utbetalat bidragsförskott användes till att gälda erhållen utrymningshjälp, varom föreskrift skulle kunna meddelas i anslutning till en påföljande bestämmelse i 9 §. Den förut anvisade utvägen synes emellertid vara att föredraga av praktiska skäl, och därmed skulle också en önskvärd likformighet i lagarna om barnbidrag och om bidragsförskott ernås.

Vid utrymning i anledning av krig eller krigsfara skola enligt föreliggande utrymningsplaner vissa skolbarn sammanföras i särskilda skolbarnsinternat.

*Departements
chefen.*

Enligt tidigare gällande utrymningsplaner var skolbarnsutrymningen avsedd att omfatta skolbarn i åldern 9—14 år; nämnda årsklasser skulle enligt planläggningen i huvudsak motsvara 3—8 klasserna i folkskolan samt däremot svarande klasser i andra skolor. Det förslag om indragning av barnbidrag, som utrymningskommissionen i sitt remissyttrande förordar, grundas sålunda på att utrymningen kommer att ske i enlighet med denna planläggning. Sedan nämnda remissyttrande avgivits, har kommissionen emellertid i samråd med skolöverstyrelsen utarbetat nya anvisningar för planläggande och verkställande av utrymning genom skolornas försorg. Enligt dessa anvisningar, vilka av kommissionen fastställts under december 1940, har den nya planläggningen utvidgats att avse även eleverna i folkskolans två lägsta klasser samt däremot svarande klasser i andra skolor.

De barn, vilka omfattas av skolbarnsutrymningen, skola genom statens försorg erhålla utrymningshjälp in natura, omfattande förplägnad, inkvartering och i förekommande fall sjukvård. Enligt den författning, som reglerar tillhörande frågor — förordningen om utrymningshjälp — utgår utrymningshjälpen till barn tillhörande utrymd skolklass utan behovsprövning. Ersätt-

ning för den meddelade utrymningshjälpen uttages i efterhand av barnets föräldrar, i den mån dessa icke kunna antagas sakna eller genom ersättnings-skyldighetens utkrävande komma att sakna nödiga medel till underhåll för sig och de sina.

Genom lagen om barnbidrag har tillskapats en särskild hjälpform, genom vilken det allmänna bidrager till uppehälle och uppfostran åt föräldralösa barn, barn vilkas fader avlidit samt barn till arbetsoförmögna personer. Barnbidragsbeloppen hava så avpassats, att genom desamma skall utfyllas vad som, om de icke utginge, skulle komma att brista i de för barnets uppehälle och uppfostran nödvändiga ekonomiska tillgångarna.

Att det allmänna icke bör samtidigt med såväl barnbidrag som utrymningshjälp sörja för ett barns uppehälle torde vara uppenbart. Det synes med hänsyn härtill böra övervägas, huru man lämpligast bör motverka, att det allmänna för samma tid lämnar dylika understöd i två skilda former.

Att särskilt bemärka är, att de anordningar, som äro nödvändiga för att vinna det angivna syftet, skola bringas i verkställighet under en tid, då de administrativa myndigheterna och i all synnerhet de, som handhava utrymningsfrågor, på grund av de rådande förhållandena kunna förväntas vara synnerligen arbetstyngda. Man bör därför söka i möjligaste mån undvika att för nu avsedda ändamål ålägga myndigheterna tidsödande merarbete.

På grund härav synes det mig icke böra komma i fråga att ålägga pensionsstyrelsen att utbetala barnbidraget till vederbörande inkvarteringsnämnd. Den andra ifrågasatta utvägen, nämligen att indraga barnbidraget för utrymningstiden, bör i stället anlitas.

Mot en sådan indragning av barnbidrag hava i remissyttrandena riktats ett par anmärkningar.

Den ena anmärkningen gäller det förhållandet, att i den in natura lämnade utrymningshjälpen icke ingår klädutrustning. Den in natura lämnade utrymningshjälpen vore på grund därav icke likvärdig med det kontanta barnbidraget, vilket avsåge att tillgodose behovet jämväl av kläder och dylikt.

Den framställda anmärkningen är i och för sig riktig. Vid framläggandet för 1940 års lagtima riksdag av förslag till förordning om utrymningshjälp uttalade chefen för socialdepartementet emellertid till det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet, att han visserligen icke ansåge sig kunna förorda särskilt utrustningsbidrag, men att fall kunde inträffa, då understöd för utrustningen tedde sig nära nog som en nödvändighet, och att utrymningskommissionen därför syntes böra äga möjligheter att vid sidan av utrymningshjälpförordningen meddela understöd.

Önskvärdheten av särskilda understöd till utrustning åt dem, vilka vid utrymning åtnjuta utrymningshjälp, synes mig särskilt framträdande, då utrymningshjälpen utgår in natura och vederbörande icke förfogar över egna ekonomiska tillgångar för ändamålet. Nämda förutsättningar kunna beräknas ofta vara för handen i fråga om barn å skolbarnsinternat, till vilka barnbidrag utgå. I sådana fall bör därför enligt min mening utrymningskommissionen till sitt förfogande få medel att användas för meddelande av

understöd till klädustrustning. Man torde under dylika förhållanden icke i detta sammanhang behöva taga hänsyn till att utrymningshjälpsförordningen icke bland formerna för utrymningshjälp in natura upptager hjälp till komplettering av vederbörandes utrustning.

Det har vidare anmärkts, att barnbidraget i ortsgrupperna 2 och 3 i regel utgår med högre belopp än vad den underhållsskyldige enligt 24 § förordningen om utrymningshjälp är skyldig att ersätta (70 öre för dag). Vid fastställandet av nämnda högre barnbidragsbelopp har emellertid förutsatts, att barnet stadigvarande vistas å ort, som hänförts till ortsgrupp 2 eller 3; såvitt avser utrymningstiden — vilken ju kan bliva av tämligen lång varaktighet — brister emellertid i allmänhet denna förutsättning, enär de för inkvartering avsedda kommunerna nästan undantagslöst äro placerade i ortsgrupp 1. Ifrågavarande anmärkning synes mig därför icke vara av betydelse.

Det bör i förevarande sammanhang uppmärksammas, att barnbidraget också kan utgå med belopp, som betydligt understiger 70 öre för dag. Såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen för lagen om barnbidrag minskas nämligen till icke föräldralösa barn utgående barnbidrag, därest moderns eller den arbetsförmögnes årsinkomst överstiger vissa angivna belopp, med sju tiondelar av årsinkomsten, i vad den överstiger de angivna beloppen. Även inkomst, som barnet självt åtnjuter, kan föranleda minskning i barnbidragsbeloppet. Om barnbidraget av angiven grund utgår med ett relativt ringa belopp, uppkommer frågan, huruvida, därest barnbidraget på grund av utrymning indrages, tillräckliga skäl föreligga att helt befria den, vilken svarar för underhåll åt barnet, från ersättningskyldighet för den lämnade utrymningshjälpen. Pensionsstyrelsen är av den uppfattningen, att jämväl i dessa fall den underhållsskyldiges ekonomiska ställning torde vara sådan, att han kan antagas sakna eller genom ersättningskyldighetens utkrävande komma att sakna nödiga medel till underhåll för sig och de sina. Utrymningskommissionen åter anser, att någon generell föreskrift om befrielse från skyldighet att ersätta meddelad utrymningshjälp över huvud icke bör lämnas vid indragning av barnbidrag, vare sig detta utgår med reducerat belopp eller ej, utan att frågan om återbetalningsskyldighet i vanlig ordning bör få prövas av utrymningshjälpnämnden.

Vad först angår den primära av dessa båda frågor, nämligen huruvida generell befrielse från återbetalningsskyldighet för utrymningshjälp bör föreskrivas, då barnbidrag utgår med ej reducerat belopp, talar all sannolikhet för att, därest sådan föreskrift ej infördes, utrymningshjälpnämnd skulle i så gott som samtliga fall, där före utrymningen barnbidrag utgått utan reduktion på grund av uppuren inkomst, på ansökan meddela befrielse från ersättningskyldigheten. Väl är det riktigt, såsom utrymningskommissionen påpekat, att på grund av ändrade ekonomiska förhållanden möjlighet kan förfinnas för vederbörande att fullgöra sin ersättningskyldighet. Jag kan emellertid icke förorda att för dessa undantagsfalls skull tynga utrymningshjälpnämndernas arbete med handläggning av samtliga ärenden, i vilka utrymningshjälp utgått till barn, som eljest skulle hava åtnjutit barnbidrag.

Beträffande den andra frågan eller sålunda befrielsen från här förut nämnd återbetalningsskyldighet då reducerade barnbidrag utgå är läget delvis ett annat. Man synes nämligen i följd av bestämmelserna i lagen om barnbidrag äga stöd för det antagandet, att vederbörande väl icke helt men till någon del är i stånd att fullgöra ersättningsskyldighet för meddelad utrymningshjälp. Emellertid äro de inkomstbelopp, med vilka man i dessa fall har att räkna, så pass ringa, att det synes tveksamt, huruvida de icke ligga innanför den gräns, inom vilken utrymningshjälpsnämnd kommer att regelmässigt meddela befrielse från ersättningsskyldighet. Härtill kommer att frågan icke är av större praktisk betydelse; enligt från pensionsstyrelsen inhämtade uppgifter hava företagna stickprovsundersökningar, omfattande Stockholms stad samt fem län, givit vid handen, att i städerna barnbidrag reducerats, på grund av försörjarens inkomst i 9.2 samt på grund av inkomst, som barnet åtnjutit, i 4.3 procent av antalet barnbidragsfall samt att för landsbygden motsvarande procentsiffror utgöra 5.5 och 9.3. Jag finner för den skull icke anledning frångå pensionsstyrelsens förslag att i nu ifrågasvarande hänseende likställa samtliga barnbidragsfall.

Såsom av socialstyrelsen påpekats medför ett genomförande av pensionsstyrelsens förslag den konsekvensen, att staten under utrymningstiden helt svarar för vederbörandes försörjning, under det att — därest barnbidraget fortfarande utginge — kommunen skulle svara för viss del av kostnaden, lägst en åttondel och högst tre tiondelar. Nämnda omständighet synes mig emellertid icke böra tillmätas någon avgörande betydelse, enär ett genomförande av pensionsstyrelsens förslag är ägnat att leda till en sannolikt ganska betydande utgiftsbesparing för statsverket, och det ur flera synpunkter mest ändamålsenliga sättet att nå denna utgiftsbesparing är att låta det allmännas bistånd utgå i form av utrymningshjälp men samtidigt indraga barnbidraget.

Såsom förut nämnts är kommun enligt 28 § förordningen om utrymningshjälp i viss utsträckning ålagd ersätta staten utrymningskostnader för barn, som omhändertagits av barnavårdsnämnd. Indrages i sådant fall barnbidrag, vilket utbetalats till kommun, bör vad kommunen skall ersätta staten icke så bestämmas, att kommunens nettokostnad för barnet blir större under utrymningstiden än tidigare. För att detta må bli iakttaget torde bestämmelse härom böra meddelas i den tillämpningsförfattning, som är avsedd att utfärdas till komplettering av utrymningshjälpsförordningen.

Då jag, såsom av det anförda framgår, förordar förslaget att indraga barnbidrag till barn, vilka vid utrymning sammanförts till skolbarnsinternat, uppkommer frågan, huru sådan indragning praktiskt skall genomföras.

Pensionsstyrelsen har för sin del föreslagit, att styrelsen skulle erhålla avskrift av de uppgifter rörande meddelad utrymningshjälp, som jämlikt 33 § förordningen om utrymningshjälp skola tillställas utrymningshjälpsnämnd och ligga till grund för upprättande av ersättningslängd. Genom jämförelse mellan dessa uppgifter och styrelsens förteckningar över utgående barnbidrag skulle styrelsen få kännedom om de fall, i vilka indragning av barnbidrag borde ske.

Utrymningskommissionen föreslår däremot det tillvägagångssättet, att barnbidrag indrages i fråga om samtliga barn i åldern 9—14 år, vilka äro boende å ort, som utrymts, därest icke vederbörande förmyndare på lämpligt sätt styrker, att barnet icke bortflyttat till internat utan till enskild inkvartering.

Det är uppenbarligen av stor vikt, att indragningen av barnbidrag kan verkställas så snart efter utrymningen som möjligt. I detta hänseende synes mig pensionsstyrelsens förslag icke vara tillfredsställande. Utbetalningen av barnbidrag sker regelmässigt månadsvis, tidigast den 15 i varje månad. Önskvärt vore, att pensionsstyrelsen redan vid den första utbetalning, som sker efter det utrymning verkställts, kunde taga hänsyn till utrymningen. I varje fall måste, om syftet med det hela icke skall väsentligt förfelas, krävas, att styrelsen åtminstone vid den andra utbetalningen i ordningen efter det utrymningen skett erhållit underrättelse om åt vilka barn utrymningshjälp meddelats. Jag är icke övertygad om att man vid ett genomförande av pensionsstyrelsens förslag kan med säkerhet räkna med att underrättelse inkommit ens före sistnämnda tid. Vid en utrymning av större omfattning bliva de myndigheter, åt vilka inkvarteringen å den nya förläggningssorten anförtros, ställda inför åtskilliga trängande organisatoriska uppgifter, vilka måste så gott som omedelbart fullgöras. De åligganden, som hava avseende å ersättningsskyldigheten, komma därför sannolikt i allmänhet icke att medhinnas förrän någon tid förflutit efter det utrymningen verkställts.

Behovet för pensionsstyrelsen av snabb kännedom om utrymningshjälpfallen blir däremot tillgodosett genom det tillvägagångssätt utrymningskommissionen föreslagit. Att snabbheten i verkställigheten av indragningarna därvid delvis vinnes på bekostnad av exaktheten har utrymningskommissionen själv fäst uppmärksamheten på. Några större olägenheter därav torde dock ej vara att befara. Åtnjuter barn, varom här är fråga, ej utrymningshjälp, bör förmyndare eller annan, till vilken barnbidraget utbetalas, få inför pensionsnämndens ordförande i det pensionsdistrikt, där han vistas, förete bevis om sin rätt att fortfarande utfå barnbidrag. Med hänsyn till förhållandena under utrymningstiden bör nämligen pensionsnämnden i *mantalsskrivningsorten* ej nödvändigtvis behöva anlitas för ändamålet. Huruvida den företedda bevisningen är tillfyllest, bör ligga i pensionsnämndsordförandens hand att avgöra. Godtager denne ej vad till stöd för anmälan åberopats, äger vederbörande givetvis hänvända sig till pensionsstyrelsen.

Såsom förut nämnts utgå de av utrymningskommissionen fastställda nya anvisningarna för skolbarnsutrymningen från att denna kommer att omfatta barn i folkskolans 1—8 klasser samt i motsvarande klasser i andra skolor. Den föreslagna indragningen av barnbidraget måste emellertid av praktiska skäl knytas till vissa årsgrupper. Jag föreslår, att indragningen skall omfatta barnbidrag, som utgå till barn, vilka under löpande kalenderår fylla lägst sju och högst fjorton år. Vid fastställandet av denna regel har hänsyn tagits till att barns skolålder enligt folkskolestadgan räknas från och med det kalenderår, under vilket barnet fyller sju, till och med det, under vilket barnet fyller

fjorton år, och att, i den mån folkskola är anordnad med åttonde klass, skolplikt allenast i undantagsfall finnes beträffande nämnda klass. Å andra sidan torde man kunna bortse från att folkskola med endast sex klasser fortfarande övergångsvis finnes inom vissa skoldistrikt; de orter, som företrädesvis kunna beräknas ifrågakomma såsom utrymningsorter, torde nämligen i allmänhet hava inrättat sjuårig folkskola.

Väl innebär den föreslagna regeln, att vid utrymning, som sker tidigare under året än vid höstterminens början, barnbidragen komma att indragas jämväl för de barn, som ännu ej börjat men under året skola börja sin skolgång, samt att vid utrymning senare under året än vid skolårets slut samma förhållande kommer att inträda i fråga om de barn, som vid skolårets slut lämnat folkskolans sjunde klass, även om de därmed, såsom vid sjuårig folkskola är fallet, icke längre beröras av skolbarnsutrymningen. Men sådana konsekvenser torde vara oundvikligt förenade med en generell regel av nu ifrågavarande slag, och med hänsyn till att vederbörande efter anmälan hos pensionsnämndens ordförande kunna få barnbidraget utbetalat behöva några rättsförluster icke uppstå.

Utrymningskommissionen har föreslagit, att under utrymning jämväl barnbidrag till barn, som åtnjuta försörjning å småbarnsinternat, skola indragas.

Den särskilda omständighet, som i fråga om utrymningen till skolbarnsinternat nödvändiggör en reglering av förhållandet mellan barnbidrag och utrymningshjälp, är, såsom förut påpekats, att utrymningshjälpen till barn tillhörande utrymd skolklass utgår utan behovsprövning. Med vissa undantag, från vilka i detta sammanhang kan bortses, utgår all annan utrymningshjälp allenast efter behovsprövning. Det av kommissionen åberopade förhållandet, att fall kunna tänkas förekomma, då det i utrymningshjälpsförordningen stadgade ansökningsförfarandet icke kan följas, synes mig icke utgöra tillräcklig grund för en lagändring, som kan sägas hava till förutsättning, att behovsprövning över huvud icke förekommer inom den kategori, som beröres av lagändringen.

Det har i detta sammanhang icke förbisetts, att myndigheternas ingripanden vid en utrymning måste omfatta även dem, vilka äro i stånd att lämna full ekonomisk gottgörelse för åtnjutna förmåner. I många fall kan nämligen, även om de ekonomiska resurserna icke saknas, inkvarteringsproblemet icke lösas utan myndigheternas hjälp. Utrymningshjälpsförordningen reglerar emellertid ej de åtgärder av huvudsakligen organisatorisk art, som härvidlag komma i fråga. De ekonomiska uppgörelser med den enskilde, som kunna föranledas av nämnda åtgärder, falla sålunda ej under utrymningshjälpsnämnds bedömande. Vidtagas dylika åtgärder till förmån för barn, till vilket barnbidrag utgår — barnet omhändertages exempelvis å ett småbarnsinternat — torde vederbörande myndighet få genom särskild överenskommelse tillförsäkra sig, att barnbidraget användes till betalning av internatkostnaderna; det bör tilläggas att något mera betydande antal barn åtminstone enligt nuvarande planläggning icke kommer att förläggas i småbarnsinternat.

Socialstyrelsen har ifrågasatt, huruvida icke en anordning, motsvarande den av pensionsstyrelsen föreslagna, borde vidtagas i fråga om de bidragsförskott, som av allmänna medel utgå enligt lagen om förskottering av underhållsbidrag till barn. Det torde icke behöva vara föremål för tvekan, att vad i det föregående föreslagits i fråga om barnbidrag i tillämpliga delar bör gälla även beträffande bidragsförskott. Vissa skiljaktigheter föranledas dock av bestämmelser i bidragsförskottslagen. Det är sålunda barnavårdsnämnderna, som handhava bidragsförskottsärendena och som alltså även skola besluta om förskottens indragning. Anmälan om att utrymningshjälp ej utgå må göras hos ordförande i barnavårdsnämnd; vad i samband med motsvarande anmälan beträffande barnbidragen anförts om pensionsnämndsordförandes och pensionsstyrelsens befogenheter gäller i förevarande fall barnavårdsnämndsordförande, respektive den barnavårdsnämnd, som beviljat bidragsförskottet. Befrielse från ersättningsskyldighet för meddelad utrymningshjälp bör gälla allenast i förhållande till barnets moder och ej gentemot dess fader.

För genomförande av vad nu av mig föreslagits kräves, att 12 § lagen om barnbidrag, 9 § lagen om förskottering av underhållsbidrag till barn och 24 § förordningen om utrymningshjälp givas ändrad lydelse.

II. Förtydligande i visst hänseende av bestämmelserna om storleken av bidragsförskott.

I 4 § bidragsförskottslagen regleras, såsom förut i annat sammanhang nämnts, frågan om bidragsförskottens belopp. Sålunda föreskrives att — där ej eljest i lagen annorlunda stadgas — bidragsförskott utgår med ett årligt belopp av 240 kronor i ortsgrupp 1, 300 kronor i ortsgrupp 2 och 360 kronor i ortsgrupp 3 eller, där moder har vårdnaden om två eller flera till bidragsförskott berättigade barn, med följande årliga belopp i nedan angivna ortsgupper:

	Ortsgrupp 1	Ortsgrupp 2	Ortsgrupp 3
för två barn	420 kronor	525 kronor	630 kronor
för tre barn	600 »	750 »	900 »
och för varje barn däröver ytterligare	120 »	150 »	180 »

För tiden till och med den månad, under vilken barn fyller två år, ökas bidragsförskottet med ett årligt belopp av 60 kronor. Överstiger moderns årsinkomst visst belopp, eller har hon, därest hon är gift, tillsammans med sin make en årsinkomst överstigande visst annat belopp, sker reducering av bidragsförskottet (1 mom.). Bidragsförskott må, såsom jämväl förut nämnts, icke utgå med högre belopp än barnets fader enligt rättens beslut eller avtal är skyldig att utgiva till barnets underhåll (4 mom. första stycket).

Olika uppfattningar hava gjort sig gällande, huru nu återgivna bestämmelser för visst fall vore att tolka. Till belysning av den fråga, varom tveksam-

het rätt, torde redogörelse böra lämnas för följande ärende, i vilket nyssnämnda tvistefråga varit föremål för prövning:

Anette Elisabeth L. hade två barn utom äktenskapet, Syster Elvira, född 1925, och Ester Viktoria, född 1932. Barnen hade olika fäder, vilka genom rättens beslut förpliktats att utgiva underhållsbidrag till barnen med 25 respektive 15 kronor i månaden. Sedan barnavårdsmannen för barnen hos vederbörande barnavårdsnämnd ansökt om bidragsförskott för dem, beviljade nämnden bidragsförskott för år 1938 med 210 kronor för Syster Elvira och 180 kronor för Ester Viktoria (barnen vistades å ort, tillhörande ortsgrupp 1). Över barnavårdsnämndens beslut anförde barnavårdsmannen besvär hos länsstyrelsen under yrkande, att enär Syster Elviras fader enligt rättens beslut vore skyldig att utgiva bidrag till hennes underhåll med 25 kronor i månaden, henne måtte tillerkännas ytterligare 30 kronor i bidragsförskott för år 1938. Till stöd för besvären anfördes vidare: Tillkomsten av bestämmelser om s. k. normalbelopp, i detta fall 210 (= hälften av 420) kronor, syntes vara betingad av hänsyn till en rättvis fördelning av beloppet i händelse avtalen i båda fallen skulle lyda på exempelvis 20 kronor i månaden. Skulle emellertid lagen i *förevarande fall* tillämpas på detta sätt, komme det ena barnet att tillfogas en uppenbar orätt, då därigenom ett belopp av 30 kronor skulle frånhandas detsamma i vårdkostnad. Beloppet 240 kronor (normalbeloppet för ensamt barn) borde därför alltid tillkomma det ena barnet, såvida icke avtalet för andra barnet stadgade belopp, som tillsammans med 240 kronor överstege 420 kronor.

I avgiven förklaring anförde barnavårdsnämnden, att den vid beräkningen av bidragsförskottets storlek utgått från att icke något av barnen, såvida barnet icke vore under två år, kunde vara berättigat till högre bidragsförskott än som svarade mot hälften av det i 4 § för ortsgrupp 1 angivna maximibeloppet 420 kronor.

Genom utslag den 24 mars 1938 fann länsstyrelsen, enär den på Syster Elvira belöpande del av bidragsförskottet utgjorde 210 kronor, skäligt ogilla besvären.

Över länsstyrelsens beslut anförde barnavårdsmannen besvär hos Kungl. Maj:t. Sedan regeringsrättens utlåtande över besvären inhämtats, hemställde regeringsrätten, att Kungl. Maj:t ej måtte finna skäl att göra ändring i länsstyrelsens utslag. I utslag den 25 november 1938 fann emellertid Kungl. Maj:t — enär på grund av bestämmelserna i 4 § lagen om förskottering av underhållsbidrag till barn bidragsförskott för ifrågavarande två barn borde utgå med sammanlagt 420 kronor om året — lagligt att, med undanröjande av länsstyrelsens beslut, visa målet åter till barnavårdsnämnden för ny behandling.

I ett annat under Kungl. Maj:ts prövning draget liknande ärende — avseende besvär över ett av länsstyrelsen i Malmöhus län den 6 mars 1939 meddelat utslag — anförde nämnda länsstyrelse i infordrat utlåtande:

Å ett par ställen i lagen om barnbidrag och lagen om förskottering av underhållsbidrag förekommer uttrycket »på detta barn belöpande andel av barnbidrag (bidragsförskott)». Detta uttryck, som återfinnes i sakkunnigbetänkandet, hava de sakkunniga förtydligt genom att förklara dels i fråga om barnbidrag att nämnda andel erhöles genom en fördelning av det gemensamma barnbidragsbeloppet efter huvudtalet (prop. sid. 111), och dels i fråga om bidragsförskott att av sammanlagda förskottsbeloppet lika stor del finge anses falla på varje barn (prop. sid. 153). Emot dessa uttalanden synes departementschefen icke hava gjort någon erinran.

Länsstyrelsen har varit av den uppfattningen, att omförmälda uttalanden

innefattade de normer vederbörande myndigheter hade att tillämpa vid fördelning av barnbidrag eller bidragsförskott. Uti det av Kungl. Maj:t den 25 november 1938 avgjorda målet synes jämväl regeringsrätten hava hyst en liknande uppfattning.

Emellertid torde även den mening kunna förfäktas, att enär bidragsförskottet är avsett att ersätta underhållsbidraget stadgandet i 4 § 4 mom. lagen om bidragsförskott att bidragsförskott icke må utgå med högre belopp än underhållsbidragets belopp i själva verket är att fatta som ett huvudstadgande av den innebörd att bidragsförskottet skall utgå med underhållsbidragets belopp, såvida icke det normerade bidragsförskottet, eventuellt reducerat på grund av högre inkomst, är lägre, för vilket fall det lägre beloppet skall utgå. Vid sådant förhållande kunna anförda uttalanden under förarbetena få betydelse vid en fördelning allenast i den mån huvudstadgandet icke angripes. I brist på uttryckligt lagstadgande synes denna tolkning såsom den för den förskottsberättigade mest förmånliga böra erhålla allmän tillämpning.

Då i samband med tillkomsten av barnbidrags- och bidragsförskottslagarna den frågan var under övertägande, vilka barnbidrags- och bidragsförskottsbelopp som borde anses skäligen, gällde det att taga ställning till, bland annat, huruvida barnbidragen och bidragsförskotten borde utgå med lika belopp för barn räknat, oberoende av antalet barn i en familj, eller om någon reduktionsregel borde tillämpas. Då den senare utvägen anlätades, motiverades detta av de sakkunniga, vilka utarbetade förslag till lagstiftning i ämnet, därmed att det syntes vara obestriddigt, att i en familj försörjningskostnaden för varje barn bleve lägre ju flera barnen vore. I enlighet härmed har lagen om förskottering av underhållsbidrag till barn så utformats, att i fall där moder har vårdnaden om två eller flera till bidragsförskott berättigade barn bidragsförskottet utgår med gemensamt belopp för samtliga barnen, vilket belopp dock understiger, i fråga om bidragsförskott till två barn dubbla beloppet av vad som utgår till *ett* barn, beträffande bidragsförskott till tre barn tre gånger nämnda belopp o. s. v.; samma princip gäller enligt lagen om barnbidrag, beträffande vilken emellertid det spörsmål, som här skall närmare beröras, ej är tillämpligt.

Även om bidragsförskottet bestämmes gemensamt för två eller flera barn, kunna för något av barnen föreligga speciella omständigheter, vilka kunna hava betydelse vid bestämmandet av detta barns förskottsandel. *En* anledning härtill kan vara den, att det enligt rättens beslut eller avtal fastställda underhållsbidraget till ett av barnen är lägre än till det eller de övriga och att samtidigt på storleken av bidragsförskottet för förstnämnda barn inverkar, att förskottet måste bestämmas med iakttagande av bestämmelsen i 4 § 4 mom. första stycket bidragsförskottslagen, enligt vilken bestämmelse bidragsförskottet icke må överstiga det underhållsbidrag, som skall förskottas. Sådan inverkan äger rum, om underhållsbidraget icke uppgår till den andel av det i lagen gemensamt bestämda normalbeloppet, som efter huvudtalet skulle tillkomma barnet; även bidragsförskottet måste då understiga nämnda andel.

Den fråga, varom tvekan yppats, är, huruvida i nyssnämnda fall det eller de övriga barnens andelar må överstiga vad efter huvudtalet å dem belöper av

normalbeloppet eller, annorlunda uttryckt, huruvida det eller de övriga barnen må för sina andelar tillgodoräkna sig det belopp, som blir odisponerat till följd av att det barn, till vilket det lägre underhållsbidraget utgår, icke kan taga i anspråk hela sin huvudtalsandel.

Det synes mig önskvärt, att i ett tillägg till bidragsförskottslagen direkt utsäges, huru i nu nämnda fall bör förfaras.

För egen del är jag av den uppfattningen, att man därvid bör lagfästa den tolkning, åt vilken Kungl. Maj:t genom sitt förut omnämnda utslag den 25 november 1938 givit sin anslutning. Att bidragsförskotten begränsats till det genom dom eller avtal bestämda beloppet torde enbart hava varit beroende därpå, att ifrågavarande hjälpverksamhet konstruerats som ett förskotterande av visst fastställt underhållsbidrag. Medför nämnda begränsning i visst fall en reduktion av normalbeloppet, giver denna omständighet i allmänhet icke anledning antaga, att försörjningskostnaden i detta fall är lägre än normalt. I fall då två eller flera till bidragsförskott berättigade barn stå under gemensam vårdnad kan försörjningskostnaden för samtliga barnen antagas icke understiga de i bidragsförskottslagen angivna normalbeloppen. Det eller de barn, för vilka reduktion på grund av 4 § 4 mom. första stycket bidragsförskottslagen icke ifrågakommer, böra därför rättvisligen få uppbära större belopp än som motsvarar deras andel efter huvudtalet av normalbeloppet, dock allenast i den utsträckning de i och för sig äro berättigade till sådant högre belopp. Sistnämnda modifikation innebär, dels att begränsningsregeln i 4 § 4 mom. första stycket är tillämplig jämväl å dem, dels ock att de ej böra få uppbära högre belopp än det, som skulle hava tillfallit dem, om bidragsförskottet beräknats utan hänsynstagande till den gemensamma vårdnaden (240, 300 och 360 kronor i respektive ortsgupper, oberäknat spädbarnstillägg eller reduktion på grund av inkomst).

Att den regel, vars lagfästande jag sålunda vill förordna, innebär den materiellt sett mest tillfredsställande lösningen av ifrågavarande tolkningsspörsmål, synes mig knappast behöva vara föremål för tvekan. Jag kan icke heller finna regeln i fråga strida mot någon av de grundsatser, varpå bidragsförskottslagen bygger.

I anslutning till det sagda vill jag föreslå, att den av mig nyss förordade regeln införes i bidragsförskottslagen såsom ett nytt andra stycke av 4 § 1 mom.

III. Rätt för barnavårdsman för barn i äktenskap att söka bidragsförskott för barnet.

Behörighet att göra ansökan om bidragsförskott tillkommer enligt 6 § första stycket bidragsförskottslagen barnets moder eller, där särskilt förordnad förmyndare finnes, denne, varjämte i fråga om barn utom äktenskap ansökan må göras jämväl av barnavårdsmannen.

Vid tillkomsten av bidragsförskottslagen kunde förordnande av barnavårdsman ifrågakomma allenast i fråga om barn utom äktenskap.

Genom lag den 19 maj 1939 (nr 186) angående ändring i lagen den 11 juni 1920 (nr 407) om barn i äktenskap samt lagen den 19 maj 1939 (nr 187) angående ändring i lagen den 14 juni 1917 (nr 378) om adoption hava bestämmelser meddelats, enligt vilka barnavårdsman i vissa fall kan förordnas jämväl för barn i äktenskap och för adoptivbarn.

Barnavårdsman för barn i äktenskap och adoptivbarn har i princip samma befogenheter och skyldigheter som barnavårdsman för barn utom äktenskap. Han har sålunda att bistå den, som har vårdnaden om barnet, med råd och upplysningar samt tillse, att barnets rätt och bästa behörigen tillvaratages. Där så erfordras, skall barnavårdsman sörja för att åtgärder vidtagas för tillförsäkrande av underhåll åt barnet samt biträda med indrivande och tillhandahållande av underhållsbidrag (24 § första stycket lagen om barn i äktenskap samt 13 a § lagen om adoption).

På sätt nyss berörts har genom de år 1939 verkställda ändringarna i lagen om barn i äktenskap och lagen om adoption en utvidgning skett i fråga om barnavårdsmaninstitutionen. Sålunda förefinnes numera möjlighet att förordna barnavårdsman jämväl för vissa barn i äktenskap. Då det därutinnan är fråga närmast om barn i den ställning, att lagen om förskottering av underhållsbidrag till barn kan antagas vara å dem tillämplig, bör sådan barnavårdsman, i likhet med barnavårdsman för barn utom äktenskap, äga behörighet att ansöka om bidragsförskott för barnet. För tillgodoseende av detta önskemål erfordras en mindre justering av 6 § första stycket bidragsförskottslagen.

*Departements-
chefen.*

IV. Utsträckt tid för ansökning om gottgörelse av staten för bidragsförskott.

För lämnat bidragsförskott inträder den barnavårdsnämnd, som utgivit förskottet, å vederbörande kommuns vägnar i barnets rätt till underhållsbidrag gentemot fadern (17 § första stycket bidragsförskottslagen). Så länge bidragsförskott utgår, har den underhållsskyldige att till barnavårdsnämnden erlægga å förskottet belöpande andel av underhållsbidragen, allt eftersom dessa förfalla till betalning (18 §). I den mån ersättning ej kunnat uttagas av den underhållsskyldige, bestrides utgift för bidragsförskott till tre fjärdedelar av statsverket och till en fjärdedel av den kommun, vars barnavårdsnämnd beviljat förskottet (20 §).

Bestämmelser om tid och sätt för ansökning om gottgörelse av statsverket för utgivna bidragsförskott meddelas i 21 § bidragsförskottslagen. Ansökning skall av barnavårdsnämnden göras hos länsstyrelsen. Sådan ansökning skall avse nämndens kostnader under visst kalenderår och skall göras före utgången av kalenderåret näst efter det, då förskottet utgivits, där ej länsstyrelsen dessförrinnan medgivit, att i fråga om förskott för visst barn ansökning må göras senare.

Av förarbetena till bidragsförskottslagen framgår, att bestämmelsen om rätt för länsstyrelsen att före utgången av den i 21 § bidragsförskottslagen

angivna fristen lämna medgivande till att ansökan om gottgörelse finge ingivas efter fristens utgång tillkommit av den anledningen, att det ansetts kunna inträffa, att visst ärende rörande återkrav av bidragsförskott icke kunnat avslutas före utgången av den stadgade ansökningstiden.

Bidragsförskottslagen trädde i kraft den 1 januari 1938. Ansökningar om gottgörelse för bidragsförskott, som utgivits under år 1938, skulle vara inkomna till vederbörande länsstyrelse före utgången av år 1939.

Den möjlighet till anstånd, som enligt 21 § bidragsförskottslagen givits kommunerna, hava dessa i synnerligen ringa utsträckning begagnat sig av; till landets samtliga länsstyrelser hava sålunda under år 1939 inkommit allenast 11 dylika ansökningar.

Det har emellertid dessutom i ett flertal fall förekommit, att ansökningar om utbekommande av gottgörelse jämlikt 21 § bidragsförskottslagen avvisats, enär de inkommit för sent och anstånd jämlikt nyssnämnda lagrum ej erhållits, samt att vederbörande barnavårdsnämnder sedermera hos Kungl. Maj:t anhållit att av nåd få utbekomma den sökta gottgörelsen. I tre av dessa fall hade ansökningshandlingarna avsänts från barnavårdsnämnderna respektive den 29, den 29 och den 30 december 1939 men inkommit till länsstyrelsen först den 3 januari 1940, i följd varav ansökningarna icke upptagits till prövning; att ansökningarna avsänts så sent under året uppgavs i ett av dessa fall bero på att vederbörande barnavårdsman på grund av sjukdom icke förrän i slutet av december 1939 kunde förete infortrade utredningar rörande underhållsskyldigas ekonomiska ställning och i ett annat av fallen på att den tjänsteman, som skolat iordningställa handlingarna, på grund av militärtjänstgöring blivit hindrad fullgöra detta arbete, varför detsamma på en sen tidpunkt måst övertagas av barnavårdsnämndens ordförande. I ett annat fall hade barnavårdsnämnden översänt ansökningen till vederbörande barnavårdskonsulent, vilket haft till följd, att ansökningen för sent kommit länsstyrelsen till handa; misstaget från barnavårdsnämndens sida kan finna sin förklaring däri, att ansökningar om statsbidrag till vissa kostnader enligt barnavårdslagen skola, jämlikt kungörelsen den 24 september 1937, nr 862, insändas till vederbörande barnavårdskonsulent.

*Departements-
chefen.*

Såvitt den hittills vunna erfarenheten utvisar synes den tidrymd, som står barnavårdsnämnderna till buds för avgivande av ansökningar om gottgörelse av statsverket för utgivna bidragsförskott, vara fullt tillräcklig. Det har sålunda allenast i några få undantagsfall förekommit, att hos länsstyrelsen anstånd begärts med avgivande av dylik ansökning. Däremot torde ej sällan hava förfarits så, att även om utredningen ej varit fullständig ansökning gjorts inom den stadgade tiden, varefter handlingarna kompletterats under den tid ärendet varit föremål för länsstyrelsens prövning.

Såsom förut omnämnts hava till Kungl. Maj:t inkommit ett flertal framställningar från barnavårdsnämnder, vilka anhållit att av nåd få utbekomma gottgörelse av staten, oaktat till vederbörande länsstyrelse ingivna ansök-

ningar om sådan gottgörelse avvisats därför att de inkommit för sent. Billighetsskäl synas tala för att underlåtenhet att iakttaga viss ansökningstid icke ovillkorligen skall medföra, att en kommun går förlustig ett för densamma måhända betydande belopp i ersättning för sådana kostnader för bidragsförskott, som enligt lag skola åvila staten. Enligt nu gällande bestämmelser torde Kungl. Maj:t emellertid ej, vilka skäl som än må hava legat till grund för försummelsen, äga medgiva, att ansökning av nu ifrågavarande slag upptages till behandling utan hinder av att den inkommit för sent. Annorlunda förhåller det sig beträffande sådan gottgörelse av statsmedel, som utgår till kommun för vissa kostnader enligt fattigvårds- och barnavårdslagarna. Jämväl för sådana fall är viss tidpunkt bestämd, inom vilken ansökning om gottgörelse skall göras. Men det stadgas tillika, att Konungen må, när skäl därtill äro, förordna, att dylik ansökning skall upptagas till prövning, ändå att den göres senare (61 § 1 mom. fattigvårdslagen samt 65 § barnavårdslagen). Jag vill förorda, att en liknande dispensrätt för Kungl. Maj:t införes i fråga om ansökningar om gottgörelse jämlikt 21 § bidragsförskottslagen.

Därest nu nämnda dispensmöjlighet införes, synes det icke erforderligt att vid sidan därav bibehålla den nuvarande möjligheten att hos länsstyrelsen söka anstånd med ingivande av ansökning. Då man icke har anledning antaga, att behovet av anstånd för framtiden blir större än hittills, synes det nämligen ej behöva möta några betänkligheter att uteslutande i Kungl. Maj:ts hand lägga rätten att medgiva prövning av ansökning, som göres senare än eljest är stadgat. Någon tidsfrist, inom vilken ansökningen till Kungl. Maj:t bör avgivas, torde ej böra bestämmas.

Jag föreslår sålunda, att bestämmelsen i 21 § första stycket bidragsförskottslagen om rätt för länsstyrelsen att i fråga om förskott för visst barn medgiva anstånd med avgivande av ansökning enligt nämnda lagrum utgår, samt att i stället i nämnda stycke inflyter en bestämmelse av innehåll, att Konungen må, när skäl därtill äro, förordna, att ansökning skall av länsstyrelsen upptagas till prövning, ändå att den göres senare än eljest är stadgat.

De av mig förordade författningsändringarna torde böra träda i kraft omedelbart efter utfärdandet.

Departementschefens hemställan.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att inom socialdepartementet upprättade förslag till

1) lag angående ändrad lydelse av 12 § lagen den 18 juni 1937 (nr 382) om barnbidrag;

2) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 18 juni 1937 (nr 383) om förskottering av underhållsbidrag till barn; samt

3) förordning angående ändrad lydelse av 24 § förordningen den 13 april 1940 (nr 215) om utrymningshjälp

måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Bihang till riksdagens protokoll 1941. 1 saml. Nr 22.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställa förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ossian Larsson.